

MUHAMMAD YUSUF HAYOTI – IJODINING ASOSIY MANBAI SIFATIDA

O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti

Madaniyat va san’at sohasi menejmenti

1-bosqich magistranti

Qurbonov Dilshodbek Norxidir o‘g‘li

qurbonovdilshodbek335@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Muhammad Yusuf hayoti va ijodining o‘zaro uzviy bog‘liqligi keng qamrovda tahlil qilinadi. Shoirning tug‘ilgan joyi, bolalik davri, ta’lim olgan maskanlari, mehnat faoliyati hamda ijodiy shakllanish bosqichlari asosida uning she’riy merosi ilmiy jihatdan o‘rganiladi. Tadqiqot davomida Muhammad Yusuf lirikasining asosiy xususiyatlari — samimiyat, xalqchillik, hayotiylik va sodda badiiy ifoda uslubi aynan shoirning hayotiy tajribasi bilan bog‘liqligi asoslab beriladi. Maqolada biografik, adabiy-tahliliy, tarixiy va qiyosiy metodlardan foydalanildi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, Muhammad Yusuf ijodi shoirning hayot yo‘lining bevosita badiiy in’ikosi hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: Muhammad Yusuf, o‘zbek she’riyati, biografiya, lirika, hayot va ijod, xalqchillik.

MUHAMMAD YUSUF’S LIFE AS THE MAIN SOURCE OF HIS CREATIVE WORK

Qurbonov Dilshodbek Norxidir o‘g‘li

Master’s student (1st year), Management in the Field of Culture and Arts, Uzbekistan State Institute of Arts and Culture

qurbonovdilshodbek335@gmail.com

ABSTRACT

This article provides a comprehensive analysis of the interconnection between the life and creative work of Muhammad Yusuf. The poet’s literary heritage is examined scientifically based on his place of birth, childhood, educational background, professional activity, and stages of creative development. The study substantiates that the main features of Muhammad Yusuf’s lyric poetry—sincerity, народность (people-oriented character), realism, and simplicity of artistic expression—are directly related to his life experience. Biographical, literary-analytical, historical, and comparative methods are employed in the research. The results show that Muhammad Yusuf’s creative work represents a direct artistic reflection of his life path.

Keywords: Muhammad Yusuf, Uzbek poetry, biography, lyric poetry, life and творчество, people-oriented character

ЖИЗНЬ МУХАММАДА ЮСУФА КАК ОСНОВНОЙ ИСТОЧНИК ЕГО ТВОРЧЕСТВА

Курбонов Дилшодбек Норхидир угли

магистрант 1 курса, направление: менеджмент в сфере культуры и искусства,

Государственный институт искусств и культуры Узбекистана

Email: qurbonovdilshodbek335@gmail.com

АННОТАЦИЯ

В данной статье всесторонне анализируется взаимосвязь жизни и творчества Мухаммада Юсуфа. Поэтическое наследие поэта изучается на научной основе с учётом его места рождения, детства, образования, трудовой деятельности и этапов творческого становления. В ходе исследования обосновывается, что основные черты лирики Мухаммада Юсуфа — искренность, народность, жизненность и простота художественного выражения — непосредственно связаны с его жизненным опытом. В работе использованы биографический, литературно-аналитический, исторический и сравнительный методы. Результаты показывают,

что творчество Мухаммада Юсуфа является непосредственным художественным отражением его жизненного пути.

Ключевые слова: Мухаммад Юсуф, узбекская поэзия, биография, лирика, жизнь и творчество, народность

KIRISH

O'zbek adabiyoti taraqqiyotida Muhammad Yusuf o'ziga xos o'rin egallagan shoirlardan biridir. U o'zining sodda, samimiy va xalqona ruhdagi she'rlari bilan millionlab kitobxonlar qalbidan joy olgan ijodkor sifatida tanilgan [1].

Shoirning tug'ilgan joyi, oila muhiti, bolalik va o'smirlik yillari, shuningdek, qishloq hayoti bilan bog'liq voqeliklar uning badiiy tasavvurlarining asosini tashkil qiladi. Shoirning hayotidagi oddiy, samimiy va tabiatga yaqin muhit uning ijodida xalqona til, sodda obrazlar va samimiy ifodalar sifatida aks etgan. Shu jihatdan qaraganda, Muhammad Yusuf she'riyatini uning hayotiy tajribalari bilan uzviy bog'lash mumkin. Shoirning ta'lim yo'li, talabalik yillari va ish faoliyati uning dunyoqarashi va she'riy tafakkuriga bevosita ta'sir qilgan. Talabalik davrida adabiyotga bo'lgan qiziqishi kuchayib, ilk she'rlari nashr etildi, bu esa ijodiy faoliyatining boshlanish nuqtasi bo'ldi. Keyinchalik turli nashriyot va gazetalarda ishlash, insonlar bilan muloqot, zamonaviy hayot voqeliklarini kuzatish Muhammad Yusuf she'riyatini yanada boyitdi. U o'z asarlarida nafaqat shaxsiy kechinmalarini, balki atrofdagi dunyoni ham aniq, sodda va ta'sirchan badiiy shaklda ifoda etgan.

Muhammad Yusuf ijodining eng muhim jihatlaridan biri — hayotiylik va xalqona tilning uyg'unligi. Uning she'rlari murakkab badiiy bezaklardan yiroq bo'lib, oddiy kitobxon uchun ham tushunarli, yurakka yaqin. Shu jihatdan, u o'zbek she'riyatida xalq bilan to'g'ridan-to'g'ri muloqot qilgan ijodkor sifatida e'tirof etiladi. Shoirning Vatan, ona, insoniy qadriyatlar haqidagi she'rlari kitobxonlarni nafaqat estetik zavqqa, balki milliy g'urur va vatanga sadoqat tuyg'usiga ham chorlaydi.

Shuningdek, Muhammad Yusuf ijodi shaxsiy tajribalari va hayotiy kuzatishlar bilan chambarchas bog'liq. Uning lirik qahramonlari ko'pincha o'z shaxsiy kechinmalari, fikr va tuyg'ularini ifodalaydi. Bu esa uning she'riyatini yanada samimiy va o'quvchi uchun yaqin qiladi. Shoirning hayotiy tajribasi, xalq bilan muloqotlari va insoniy fazilatlar haqidagi tafakkuri uning ijodida markaziy mavzu bo'lib qolgan.

Shoir ijodining asosiy xususiyatlaridan biri — hayotiylikdir. Uning asarlarida murakkab falsafiy g'oyalardan ko'ra oddiy inson hayoti, kundalik kechinmalar va samimiy tuyg'ular ustuvor o'rin egallaydi [2].

Adabiyotshunoslikda ijodkor shaxsiyati va uning asarlari o'rtasidagi bog'liqlik muhim ilmiy muammo hisoblanadi. Muhammad Yusuf ijodi bu jihatdan alohida ahamiyatga ega bo'lib, unda shoirning hayotiy yo'li bevosita aks etadi [3].

Mazkur maqolaning maqsadi — shoirning hayoti uning ijodining asosiy manbai ekanligini keng ilmiy tahlil asosida ochib berishdir.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

Biografik metod — shoir hayotini bosqichma-bosqich o'rganish [4]

Adabiy-tahliliy metod — she'rlarni g'oya va mazmun jihatdan tahlil qilish [5]

Tarixiy metod — davr va ijtimoiy muhit ta'sirini aniqlash [6]

Qiyosiy metod — boshqa shoirlar bilan taqqoslash [7]

Mazkur metodlar asosida hayot va ijod o'rtasidagi uzviy bog'liqlik tizimli ravishda tahlil qilindi.

NATIJALAR

1. Tug‘ilishi va bolalik yillari

Muhammad Yusuf 1954-yil 26-aprelda Andijon viloyatining Marhamat tumanida tug‘ilgan. U oddiy dehqon oilasida voyaga yetgan [8].

Shoirning bolalik yillari qishloq muhitida o‘tgan bo‘lib, bu uning dunyoqarashining shakllanishida muhim rol o‘ynagan. Tabiat, oddiy insonlar hayoti, samimiy munosabatlar uning keyingi ijodida asosiy mavzularga aylangan[9].

2. Ta‘limi va shakllanish davri

Muhammad Yusuf dastlab qishloq maktabida tahsil olgan. Keyinchalik Toshkentga kelib, O‘zbekiston davlat universitetida o‘qigan [10]. Talabalik yillarida u adabiyotga jiddiy kirib keladi va ilk she‘rlari matbuotda chop etila boshlaydi. Bu davr shoirning ijodiy shakllanish bosqichi hisoblanadi.

3. Mehnat faoliyati

Shoir turli nashriyot va gazeta-jurnallarda faoliyat yuritgan. Jumladan, u “Yosh kuch”, “O‘zbekiston adabiyoti va san‘ati” kabi nashrlarda ishlagan [11]. Bu faoliyat unga xalq hayotini chuqurroq o‘rganish imkonini berdi va uning ijodiga bevosita ta‘sir ko‘rsatdi.

4. Ijodiy merosi va asarlari

Muhammad Yusuf ijodi 1980-yillarda keng tanila boshladi. Uning asosiy asarlari quyidagilardan iborat:

“Ulug‘imsan, Vatanim”

“Osmonimga olib ketaman”

“Erka kiyik”

“Iltijo”

“Mening yuragim”

Uning she‘rlari xalq orasida tez ommalashib, qo‘shiqqlarga aylangan [12].

5. Hayotiy tajribaning ijodga ta‘siri

Muhammad Yusuf ijodi bevosita hayotiy kuzatuvlarga asoslangan. U o‘z boshidan kechirgan voqealarni, ko‘rgan-kechirganlarini badiiy shaklda ifodalagan [13].

Masalan, uning qishloq hayoti haqidagi she‘rlari real hayot manzaralariga asoslangan. Bu esa uning ijodini o‘quvchiga yaqinlashtiradi.

6. Lirik qahramon va shoir shaxsiyati

Shoirning lirik qahramoni ko‘pincha uning o‘zi bilan uyg‘unlashib ketadi. Bu esa uning she‘rlarida samimiyatni kuchaytiradi [14].

Muhammad Yusuf she‘riyatida “men” obrazi orqali insoniy kechinmalar ifodalanadi.

MUHOKAMA

Muhammad Yusuf ijodining asosiy xususiyati — samimiyat va hayotiylikdir. Bu esa uning hayoti bilan bevosita bog‘liq [15].

Shoir o‘z asarlarida murakkab obrazlardan ko‘ra sodda, tushunarli ifodani tanlaydi. Bu esa uni xalq shoiriga aylantirgan asosiy omillardan biridir.

Adabiyotshunoslarning fikricha, Muhammad Yusuf she‘riyati xalq qalbining aksidir. Unda xalqning dardi, orzusi va ruhiyati mujassam [1].

Shoir ijodi Abdulla Oripov va Erkin Vohidov ijodi bilan qiyoslanganda ham o‘zining samimiyligi bilan ajralib turadi [7].

XULOSA

Muhammad Yusuf ijodining dolzarbligi shundaki, u zamonaviy o‘zbek she‘riyatida milliy qadriyatlarni, ona tilini, Vatanga muhabbatni va oddiy inson ruhiyatini aks ettirgan noyob ovozdur.

Uning ijodi faqat o'z davrining mahsuli emas, balki kelajak avlod uchun ham o'rnatilgan bo'lib xizmat qiladi. Shoirning asarlari nafaqat milliy adabiyot, balki madaniyat, tarix va insoniy fazilatlar nuqtai nazaridan ham katta ahamiyatga ega .

Shu nuqtai nazardan qaraganda, Muhammad Yusuf hayoti va ijodini o'rganish nafaqat adabiyotshunoslik, balki xalqimiz madaniy merosini chuqurroq anglash uchun ham muhimdir. Shoirning shaxsiy hayoti, kechinmalari va ijodiy faoliyati uzviy bog'liq bo'lib, uning she'riyatini tushinishda asosiy manba sifatida xizmat qiladi. Xulosa shuki, Muhammad Yusuf nafaqat o'z zamonasining, balki butun o'zbek adabiyoti tarixining yorqin shoirlaridan biridir va uning ijodi milliy ruhni aks ettirgan haqiqiy merosdir .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov N. XX asr o'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2010. – 245-bet.
2. Quronov D. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: Akadernashr, 2012. – 56-bet.
3. Sultonov I. Adabiy tanqid asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2011. – 98-bet.
4. Yo'ldoshev B. Ijod psixologiyasi. – Toshkent: Fan, 2015. – 78-bet.
5. Oripov A. Adabiyot va zamon. – Toshkent: Ma'naviyat, 2006. – 91-bet.
6. Vohidov E. Tanlangan asarlar. – Toshkent: G'afur G'ulom, 2008. – 134-bet.
7. O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi. – Toshkent: O'ME, 2002. – 412-bet.
8. Jo'rayev H. O'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2013. – 210-bet.
9. Abdug'afurov A. Adabiyot va shaxs. – Toshkent: Akadernashr, 2017. – 88-bet.
10. Rasulov A. Ijod va hayot uyg'unligi. – Toshkent: Fan, 2018. – 65-bet.
11. Muhammad Yusuf. Saylanma asarlar. – Toshkent: Sharq, 2005. – 12–45-betlar.
12. Muhammad Yusuf. Ulug'imsan, Vatanim. – Toshkent: Sharq, 1998. – 5-bet.
13. Matyoqubov A. Badiiy tafakkur asoslari. – Toshkent: Tafakkur, 2016. – 73-bet.
14. Xudoyberdiyev E. Adabiyotshunoslikka kirish. – Toshkent: Fan, 2009. – 52-bet.